

8. Уголовное право России: Общая часть: учебник / под ред. Н.М. Кропачева, Б.В. Волженкина, В.В. Орехова. – СПб.: Издат. Дом С.-Петерб. гос. ун-та, 2006. – 1064 с.
9. Орловська Н.А. До питання про кримінологічне значення виховної функції кримінального закону / Н.А. Орловська // Правове життя сучасної України: тези доп. Всеукраїнської наукової конференції «Правове життя сучасної України» / Відп. ред. д-р юрид. наук, проф. Ю.М. Оборотов ; Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2008. – С. 410-412.
10. Гишинский Я. Криминология. Курс лекций / Яков Гишинский. – СПб.: Питер, 2002. – 384 с.
11. Мицкевич А.Ф. Уголовное наказание: понятие, цели и механизмы действия / А.Ф. Мицкевич. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2005. – 329 с.
12. Гумирова Г.Ф. Правовые и психологические аспекты оптимизации исправления осужденных к лишению свободы несовершеннолетнего возраста: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Г.Ф. Гумирова. – Самара, 2009. – 21 с.
13. Карнозова Л.М. Восстановительный подход к правосудию для несовершеннолетних / Л.М. Карнозова // Восстановительная ювенальная юстиция. – М.: МОО Центр «Судебно-правовая реформа», 2005. – С. 56-104.
14. Дуюнов В.К. О совершенствовании содержания и структуры уголовного закона / В.К. Дуюнов / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.sartracc.ru/i.php?oper=read_file&filename=Pub/duyunov\(18-04-07\).htm](http://www.sartracc.ru/i.php?oper=read_file&filename=Pub/duyunov(18-04-07).htm).

Анотація

Вечерова Є.М. Функціональність як передумова розвитку некарального кримінально-правового впливу на неповнолітніх в Україні. – Стаття.

У статті розглядаються питання, що стосуються функціонального призначення некарального кримінально-правового впливу на неповнолітніх. На основі вивченого матеріалу робиться висновок про те, що на сучасному етапі немає підстав пов'язувати попереджувальну функцію кримінального закону виключно або переважно з покаранням.

Ключові слова: неповнолітній, кримінально-правовий вплив.

Summary

Vechevova E.M. Functionality as pre-condition of development of unpunitive criminal and legal influence to minor in Ukraine. – Article.

Questions which touch the functional setting of unpunitive criminally-right influence on minor are examined in the article. On the basis of the studied material drawn a conclusion that there are not grounds to link the preventive function of penal law exceptionally or mainly with punishment on the modern stage.

Key words: minor, criminally and legal influence.

УДК 343.851:343.541-053.6

С.В. Романцова

НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИКИ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ЗМІ

У сьогоденних неоднозначних реаліях не можуть не викликати занепокоєння доволі часті випадки посягання на сексуальну недоторканність дітей. Незважаючи на те, що законодавством передбачено низку досить радикальних мір покарання (у т.ч. кримінального) за вчинення діянь у цій сфері, усе ж чимало підлітків різної статі стають жертвами сексуального насильства. Отже,

проблема захисту дітей від таких посягань не втрачає своєї актуальності і до її вирішення долучаються державні владні чинники, насамперед правоохоронні органи, громадські організації та особи не байдужі до такого соціального лиха. І безперечно, до цієї важливої справи необхідно привернути належну увагу ЗМІ, які (в чому переконливо свідчить практичний досвід) впливають на формування свідомості людей, на їх моральне виховання, на утвердження норм правової культури у суспільних відносинах. Ефективне використання можливостей ЗМІ, які у взаємодії з органами державної влади, насамперед з правоохоронними структурами, можуть активно сприяти проведенню заходів профілактики насильницьких злочинів сексуального спрямування.

Сьогодні ЗМІ й електронні, й друковані можна успішно використовувати для запобігання насильству, адже сучасна молодь до телебачення, радіо, газет, журналів, мережі Інтернет звертається в пошуках важливої інформації, таким чином поповнюючи свої знання, розширюючи світогляд. За результатами опитування, проведеного Лабораторією соціологічних досліджень ВНТУ, лише 10,5% всіх респондентів відповіли, що ЗМІ (електронні) впливають на них негативно («дратують», «задовбують», «засмічують розум» тощо). Водночас 85% опитаних, навпаки, відзначили позитивну роль сучасних ЗМІ, зокрема, у поширенні корисної інформації, у приємному проведенні дозвілля тощо [1]. Це підтверджено і результатами проведеного нами соціологічного дослідження. На питання «Який чинник має найбільший вплив на формування вас як особистості?» 48,5% опитаних у чотирьох (Вінницькій, Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській) областях відповіли – засоби масової інформації. Отже, це ще раз вказує на те, як важливо при проведенні профілактики сексуального насильства щодо неповнолітніх використовувати потенційні можливості ЗМІ.

На сучасному етапі ця доцільність обумовлена розширенням технічних можливостей інформаційного забезпечення суспільства та відповідно необхідністю удосконалення нормативно-правової бази діяльності суб'єктів інформаційної діяльності. Провідними кримінологами запропоновано ряд напрямів профілактики правопорушень ЗМІ, що випливають із завдань, які стоять перед правоохоронними органами. Так, В.Т. Томін виділив два основні напрями запобігання правопорушенням ЗМІ: 1) це зусилля, що мають своїм безпосереднім завданням правове виховання населення; 2) спонукання населення до надання допомоги державним органам у розкритті злочинів та розслідуванні кримінальних справ [2, с. 11]. А Ф.К. Рябикін називає такі напрями загальнопрофілактичного використання ЗМІ: 1) усунення, блокування або нейтралізація обставин, що сприяють вчиненню злочинів; 2) запобігання злочинним проявам за допомогою інформування громадян про способи вчинення злочинів та осіб, які їх вчиняють; 3) висвітлення наглядних прикладів невідворотності покарання за вчинений злочин; 4) створення обставин нетерпимості і загального осуду щодо правопорушників і осіб, які сприяють їм у скоєнні злочинів; 5) правове виховання громадян; 6) поширення передового досвіду та прогресивних форм профілактики правопорушень; 7) підвищення авторитету органів кримінальної юстиції і громадських формувань, які беруть участь у боротьбі з правопорушен-

нями; 8) встановлення обставин, що мають значення для розкриття, розслідування злочинів і розшуку злочинців [3, с. 20].

Г.М. Ярош виходить з того, що здійснюється профілактика опосередкованими способами: 1) формуючи суспільну свідомість, беручи участь у створенні атмосфери, що виключає порушення закону; 2) сигналізуючи компетентним органам про виявлені криміногенні фактори [4, с. 23].

Виділені науковцями напрями тісно пов'язані між собою і в сукупності утворюють органічну єдність, хоча відображають лише основні напрями використання ЗМІ. Кожен з перерахованих напрямів використання ЗМІ має свої особливості. Їх обумовлює специфіка цілей та способів впливу на ті криміногенні фактори, на які необхідно у кожному конкретному випадку відповідно реагувати.

У процесі визначення основних напрямів профілактики сексуального насильства щодо неповнолітніх ЗМІ важливим є те, що реалізувати їх можливо лише у тісній взаємодії зі спеціальними суб'єктами цієї діяльності, зокрема, працівниками прокуратури, судів, служб у справах дітей, кримінальної міліції у справах дітей. Профілактично-запобіжна робота ЗМІ може стати більш відчутною та дієвою, якщо буде провадитися у таких напрямках: 1) роз'яснення законодавства, яким встановлюється відповідальність за вчинення насильницьких злочинів сексуального спрямування; 2) інформування про причини і умови, котрі сприяють вчиненню сексуального насильства щодо неповнолітніх. ЗМІ мають можливість висвітлювати причини та умови насильницьких злочинів, що посягають на статеву свободу та статеву недоторканість неповнолітніх, сприяючи тому, що дія таких причин буде послаблюватись, нейтралізуватись, а в окремих випадках можливе і їх усунення; 3) формування у неповнолітніх читачів, радіослухачів, теле- і кіноглядачів необхідних позитивних настанов і так званих стереотипів поведінки в ситуаціях, коли вони можуть стати жертвою сексуального насильства. Оскільки неповнолітні, як правило, не знають, як себе поводити у складних життєвих ситуаціях, то конче необхідно організувати спеціальні передачі, присвячені таким питанням. Потрібно наповнювати телеефір якісними українськими програмами та фільмами, які б виховували молодь на засадах християнської моралі, пропагували духовні цінності, високі моральні якості, правдивий патріотизм, пропагували культ доброзичливих сімейних відносин, утворити належний бар'єр для проникнення на «голубі екрани» низькопробних творів, що пропагують насильство, розпусту, цинізм, культ сексу; 4) поширення досвіду взаємодії правоохоронних органів і громадськості при здійсненні профілактичної роботи щодо подолання сексуального насильства щодо неповнолітніх. Важливою проблемою є також взаємодія правоохоронних органів із громадськістю, тому необхідно висвітлювати через ЗМІ і ці питання, зосереджуючи головну увагу на позитивних прикладах такої діяльності, на вирішенні складних проблем. Слід наполегливо плекати довіру неповнолітніх до тих владних органів, які за службовим покликанням мають працювати з цим контингентом, показувати їх можливості, надавати допомогу за різних обставин.

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://socio-lab.osvita.com.ua>.
2. Томин В.Т. Использование средств массовой информации в борьбе с преступностью / В.Т. Томин. – Горький, 1976. – 27 с.
3. Рябыкин Ф.К. Организация применения средств массовой информации в профилактике правонарушений / Ф.К. Рябыкин. – М., 1980. – 24 с.
4. Ярош Г.М. Печать как средство правового воспитания в целях предупреждения правонарушений: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Г.М. Ярош. – М., 1976. – 29 с.

Анотація

Романцова С.В. Напрями профілактики сексуального насильства щодо неповнолітніх ЗМІ. – Стаття.

Автором з'ясована доцільність використання потенційних можливостей ЗМІ при проведенні профілактики сексуального насильства щодо неповнолітніх та запропоновано ряд напрямів для її здійснення.

Summary

Romancova S.V. Directions of prophylaxis of sexual violence in relation to minor MASS-MEDIA. – Article.

The author clears up the expediency of the use of mass media potential possibilities during sexual violence prevention of minors and suggests the ways of its realization.

УДК 343.985:343.575

С.В. Албул

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Професіоналізація та консолідація злочинців у всіх сферах злочинної діяльності, формування та розвиток інфраструктури організованої злочинності, які спостерігаються сьогодні, створюють реальні загрози національній безпеці. Світова практика свідчить про втручання організованої злочинності в різні сфери життєдіяльності суспільства. Вона розвивається на підставі розширення й ускладнення кримінальної діяльності злочинних угруповань. Дестабілізуючий вплив організованої злочинності позначається на економіці (стилі ринкових відносин, формах і методах їх регулювання), а також на політичних і суспільних процесах, що відбуваються в країні. Організована злочинність перетворилася на одну з важливих ланок причинного комплексу злочинності в цілому, тому що визначає процеси самодетермінації злочинності. Все це повною мірою належить й до наркозлочинності.

Означене вимагає від правоохоронних органів перебудови всієї системи діяльності та, насамперед, оперативно-розшукової. Сучасна оперативно-